

האם הדף האחרון במסכת נחשב ל"דף יומי"?

[תשובתו של מייסד הדף היומי הרב מאיר שפירא]

סימן עה

ב"ה כ"ג חשון תרפ"ד.

אל הלומדים החרדים לדבר ה' ותורתו
קיבוץ לומדי דף יומי הי"ו בעיר בערלין
הבירה יצ"ו

מכתבם הגיעני ושמתתי להודע כי גם בחוג
החרדים בארץ אשכנז מצאה החלטת הכנסה
גדולה קן בלבותם לקחת חבל בשיעור
העולמי של הדף יומי ותיתי לי בעלמא דאתי
כי זכיתי להיות בין מזכי הרבים בס"ד:

וע"ד שאלתם מה יעשו עם הדף האחרון
בסיום המסי שאינו דף שלם אי חשיב זה לדף
או כיון שקיבלו עליהם הו"ל כנדר
ומחוייבים ללמוד דף שלם דוקא:

תשובה

(א) **אמת** שיש בו גם מטעם נדר כהא שאמרו
בנדרים האומר אשכים ואשנה פרק זה נדר
גדול נדר לאלקי ישראל וכ"ה בשו"ע יו"ד
(סי' רי"ג ס"ב) דהוי כאלו נדר לתת צדקה
והרי בצדקה קיי"ל (בסי' רנ"ח ס"ב) דירבה
ליתן עד שיאמר לא לכך נתכוונתי ואכן כאן
שבדעתינו ה"ל למחשב זה לדף שכן על חשבון
זה עשינו לסיים הש"ס כלו אי"ה בר"ה
לאילנות תרצ"א א"כ אדעתא דהכי נדרו
מתחילה וע"י בשו"ע יו"ד (סי' רי"י ס"א) בהא
דאם נדר על דעת אחרים דאינו תלוי בלבו
וע"י בש"ך בשם הרמב"ם ז"ל שם:

ומלבד זה נ"ל ראוי דדף האחרון אקרי
לעולם דף אף שהוא קצר מהאחרים דבש"ס
דמנחות (ל' ע"א) בהא דעושה אדם יריעה
מבת שלש דפי'ן ועד בת שמנה דפים אמרינן

בד"א בתחילת הספר אבל בסוף הספר אפי'
פסוק אחד בדף אחד וכי התוסי' והרא"ש ז"ל
שם דאע"ג דכל דף בעי להיות לו שיעור ה'
שיטין כמבואר במס' סופרים מ"מ בדף
האחרון ליכא למיחש להאי ע"ש ודו"ק:

ויש להעיר עוד בזה מש"ס דגיטין (פ"ז ע"ב)
ושייר מקצת הגט וכתבו על דף השני ע"ש,
וגם מסוטה (י"ח ע"א) כתבה בשני דפים וע'
מנחות ל"ג ודוק:

(ב) **ובאגב** אציין למו מהא שאמרתני כעת
בדף יומי ברכות (נ"ד ע"א) במשנה על הימים
אומר עושה מעשה בראשית רי"א על היס
הגדול אומר ברוך שעשה היס הגדול וכי
הרמב"ם ז"ל בפהמ"ש שם דאין הלכה כר"י
ומבואר דמפרש דר"י פליג בהא ארבנן
ואמרתני לבאר טעם הפלוגתא דאזלי לשי'
ע"פ המשנה דמקואות (פ"ה מ"ד) כל הימים
כמקוה ר"י אומר היס הגדול כמקוה והנה
בגמ' דברכות (מ' ע"א) מבואר דר"י דאמר על
הירקות אומר בורא פרי האדמה ועל
הדשאים בורא מיני דשאים היינו משום
דס"ל לר"י דכל מין בעי מעין ברכתיו וא"כ
ה"ה יס הגדול דלר"י הוי כמקוה ושאר
הימים כמעין א"כ צריך ברכה בפ"ע משא"כ
לרבנן דלא ס"ל מעין ברכתיו לכל מין וגם
ס"ל דכל הימים שוין משו"ה ס"ל עושה
בראשית בכלם. וע' עוד ברמב"ם ה' ברכות
דפי' הלכה כר"י וע' במג"א סי' רכ"ח בזה וע'
בב"י בטו"י"ד סי' ר"א לענין שי' הרמב"ם ז"ל
בהא דים הגדול לענין מקוה ודו"ק:

לכו הלאה בכחכם זה לקבוע שיעורין
כסדרן מדי יום ביומו ויהי חלקכם בין לומדי
דף היומי שבכל קצוי תבל כי עבודה חשובה
היא לפני המקום ב"ה:

ידידס הדו"ש:

[אור המאיר, ח"א, הרב מאיר שפירא]